

Amerikansk ekspansion i 1800-tallet

AF

ANDERS VIND EBBESEN¹

USA firedoblede sit areal fra år 1800 til 1900.² Selvom denne ekspansion kunne måle sig med andre imperier, har imperialismeforskningen ofte forbigået USA som forskningsgenstand. Man anerkendte tidligt USA som værende et imperium, men det havde opnået denne status uden det stigma der knyttede sig til især den britiske, franske og japanske imperieopbygning. Hvor *imperialisme*-begrebet, og alle de negative konnotationer det medfører, i moderne tid oftest er blevet knyttet til de vesteuropæiske magter, så er den amerikanske udvidelse blevet betegnet som en "ekspansion" eller "mission" der som sådan ikke var imperialistisk.³ Denne artikel søger derfor at belyse karakteren af denne ekspansion: Hvad har kendetegnet USA's udvidelse i 1800-tallet og hvordan passer den tidlige udvidelse ind i etablerede teorier for imperialismen? Med USA's ekspansion in mente er det endvidere interessant at undersøge hvorfor erhvervelsen af tre øer med et ganske sparsomt areal på 354 km², åbenlyst indenfor USA's interessesfære, ikke endte som en del af imperiet i løbet af det 19. århundrede.

Efter en gennemgang af relevant teori og historiografi vil de større erhvervelser USA foretog sig inden borgerkrigen blive gennemgået. Derefter følger en kort redegørelse af USA's ekstra-kontinentale forsøg på udvidelse og afslutningsvis vil en syntese bestående af teori, historiografi og empiri blive præsenteret.

¹ Denne opgave er downloaded fra / this paper has been downloaded from: www.almuevennen.dk.

² US Census Bureau: *United States Summary: 2000 Population and Housing Unit Counts*, 2004, lokaliseret d. 23. maj 2012 på <http://www.census.gov/prod/cen2000/phc3-us-pt1.pdf>, s. 2.

³ Alexander DeConde: »America's Pressure for Empire« i Thomas G. Paterson (red): *Major Problems in American Foreign Policy Volume I: To 1914*, Lexington 1989, s. 118-119.

Imperialismeteorier, historiografi og metode

Wolfgang J. Mommsen udgav i 1977 bogen *Imperialismustheorien*, hvori han behandler en række forskellige teorier. Han placerer teoretikerne i otte grupper: Ældre imperieteori (Hobson og Schumpeter), marxistisk (Hilferding, Luxemburg og Lenin), nationalistisk/magt-politisk (Langer, Arendt og Fieldhouse), objektivistisk (Lüthy og Landes), socioøkonomisk (Rostow), frihandelsimperialisme (Robinson og Gallagher), socioimperialistisk (Williams, LaFeber og Wehler) og periferiteori (Fieldhouse, Robinson og Gallagher).⁴

De enkelte teoretikere synes alene at have interesseret sig for den moderne europæiske imperialisme i formuleringen af teorierne og kun Schumpeter har søgt at dække bredere. Dette diskvalificerer ikke de enkelte teorier per se, men den snævre empiri kan umiddelbart svække dem som generelle imperialismeteorier.

Tre af teorierne er særligt interessante i behandlingen af den amerikanske ekspansion. Selvom Mommsen afskriver både de ældre imperieteorier og de marxistiske for at være for fokuserede på de økonomiske aspekter, anerkender han at de marxistiske har været attraktive pga. deres logiske sammenhængskraft.⁵ I forhold til USA som imperium er de marxistiske værd at have med i billedet, da de blev anvendt af visse historikere igennem 1970'erne som forklaring på USA's ekspansion. Den objektivistiske teori betragter imperialismen som en uundgåelig konsekvens af den avancerede vestlige civilisations indflydelse på de, til sammenligning, tilbagestående oprindelige kulturer i den tredje verden.⁶ Denne teori knytter sig til *American Exceptionalism*-skolen, som bliver behandlet nedenfor. Slutteligt er det relevant at se på periferiteorien, hvor D. K. Fieldhouse gør op med de *eurocentriske* forklaringsmodeller. Imperialisme er ikke en konsekvens af økonomiske og sociale krav fra imperiets centrum, *metropolis*, tværtimod: »[...] imperialism might be a reaction to unsatisfactory conditions on the periphery«. ⁷ Forklaringen på imperiets udvidelse skal således findes i de gnidninger der finder sted i imperiets periferi, som tvinger det politiske centrum til at agere.

At teoretikerne ikke har fundet anledning til at anvende den amerikanske ekspansion som grundlag i deres teoriformulering kan naturligvis skyldes at USA ikke har været imperialistisk – at landet ganske en-

⁴ Wolfgang J. Mommsen: *Imperialismustheorien*, Göttingen 1977, s. 7-90.

⁵ Mommsen *Imperialismustheorien*, s. 54-56.

⁶ Mommsen *Imperialismustheorien*, s. 61-62.

⁷ David K. Fieldhouse: *Economics and Empire 1830-1914*, London 1973, s. 79.

kelt ikke har passet ind i rammen for imperier. Det er dog en forklaring som er svær at fastholde, da Thomas Jefferson selv gav udtryk for at USA skulle være et »empire for liberty«⁸ og George Washington talte for »formation and establishment of an empire«⁹. Men som Nugent skriver så mere end kompenserede det positive ord »liberty» for det negativt ladede »empire«.¹⁰

Schmidt har tidligere i *Historisk Tidsskrift* leveret en redegørelse for *American Exceptionalism* med tilhørende myter og historiografi.¹¹ Udover at reflektere over de nationale myters betydning for historiografien giver hans artikel også et bud på hvordan amerikanerne har formået at forlige ideen om ekspansion med frihed: »*Manifest Destiny* var et argument for, at USA var et exceptionelt imperium: Modsat historiens tidligere imperier skulle nye områder ikke undertvinges med magt (»empire by conquest«), men de skulle frivilligt vælge at tilslutte sig (»empire by consent«). De nye stater ville opnå en høj grad af selvstyre under det føderale system, og indbyggerne ville nyde godt af USA's frihed og demokratiske traditioner«.¹² Historiografisk opdeler Schmidt det 20. århundrede i tre dele: Før 2. verdenskrig hvor Turners *frontier*-tese var dominerende i historikermiljøet, *konsensus*-tiden fra 1945 og frem til midten af 1960erne og fra omkring 1970 hvor *New Left*-historikere udfordrede ideen om *American Exceptionalism* som var blevet forfægtet i de tidligere perioder.¹³

Hvor både Turner og konsensushistorikerne i høj grad så bort fra de negative konsekvenser ved USA's ekspansion gik *New Left* mere kritisk til værks. Zinn beskriver hvordan de indfødte kæmpede på englændernes side i Uafhængighedskrigen, men da England sluttede fred tog de hjem, mens indianerne allerede var hjemme og således ikke kunne gøre andet end at kæmpe videre.¹⁴ Zinn anvendte den marxistiske imperialismeteorien om nationalt underforbrug til at forklare den fortsatte amerikanske ekspansion fra slutningen af 1800-tallet¹⁵ og

⁸ Walter Nugent: *Habits of Empire – A History of American Expansion*, New York 2008, s. xiii.

⁹ Jane Burbank og Frederick Cooper: *Empires in World History*, Princeton 2010, s. 260.

¹⁰ Nugent *Habits*, s. xiii.

¹¹ Regin Schmidt: American Exceptionalism – nationale myter, historiografi og virkelighed, *Historisk Tidsskrift*, 2005, 2. hft, s. 479-502.

¹² Schmidt *Exceptionalism*, s. 483.

¹³ Schmidt *Exceptionalism*, s. 485-492.

¹⁴ Howard Zinn: *A People's History of the United States*, New York 1980, s. 124.

¹⁵ Zinn *People's*, s. 290.

Sidney Lens dedikerede en bog om USA som imperium til »the children of Vietnam, who are being murdered and maimed by my government – and yours«¹⁶. Anvendelsen af historien i den aktuelle politiske debat huede langtfra alle. Benson skrev således i 1972: »As the historiographic system now functions, among other defects, it permits scholars to impose their ideological convictions on the past, unconstrained either by scientific methodology or by the sanction of effective penalties if exposed as ideological warriors masquerading in academic garb«.¹⁷

Det er værd at bemærke, at både New Left-folkene og konsensushistorikerne anerkendte USA som værende et imperium, men hvor konsensushistorikerne så USA's ekspansion som »empire by consent« mente New Left at USA havde været imperialistisk, og underkastet sig andre folkeslag uden at de nødvendigvis havde følt glæden ved den frihed som det amerikanske imperium skulle sprede. Der var således tale om en stærkt politiseret historiedebat, og selvom New Left bed sig fast indenfor academia og selvom de formåede at begrave ideen om *American Exceptionalism*¹⁸ havde deres synspunkter svært ved at vinde bred folkelig gehør fra slutningen af 80erne, hvor »empire for liberty« for mange igen syntes at være den mest rammende beskrivelse af USA's udenrigspolitik.

Omkring årtusindeskiftet er fronterne igen blevet trukket op. På den ene side står »New Western History«-skolen der taler om den amerikanske ekspansion som »et udtryk for den vestlige imperialismes erobring, undertrykkelse og udbytning af andre folkeslag«¹⁹ og hvor f.eks. Nugent med bogtitlen »Habits of Empire« tydeligt signalerer sin holdning til USA's ageren. Andre historikere betragter fortsat et imperium baseret på vestlige idealer som et rent gode²⁰, men der er nu også opstået en midte i debatten, der som Herring på den ene side tager afstand fra myterne omkring *American Exceptionalism*, men samtidigt primært skriver traditionel politisk historie hvor *de andres* historie ikke

¹⁶ Sidney Lens: *The Forging of the American Empire*, New York 1974, dedikationssiden.

¹⁷ Lee Benson: *Toward the scientific study of history - selected essays*, Philadelphia 1972, s. 287.

¹⁸ Schmidt *Exceptionalism*, s. 491-492

¹⁹ Schmidt *Exceptionalism*, ibid.

²⁰ Se f.eks. Niall Ferguson: *Empire: How Britain Made the Modern World*, London 2003, hvor amerikansk imperialisme betragtes som en naturlig forlængelse af briternes ønske om at udbrede vestlige værdier.

ophøjes som det centrale.²¹ Det er interessant at bemærke hvordan de store skred i historigrafien er sket i forbindelse med USA's langtrukne krige, og det er således næppe tilfældigt at den forrige oversigt over amerikansk historiografi i *Historisk Tidsskrift* blev publiceret i 1974.²²

Kildemæssigt er man begunstiget, når man arbejder med amerikansk politik, da historiens gang har været de amerikanske arkiver nådig og såvel privat korrespondance som offentlige dokumenter er bevaret i god stand i velorganiserede arkiver. Imidlertid er disse arkiver meget spredt rent geografisk, og i denne fremstilling er således valgt at benytte kildesamlinger og anden sekundærlitteratur, da dette reducerer rejsebehovet uden at svække den brede analyse mærkbart. Endvidere er kvantitative data anvendt til at illustrere omfanget af den amerikanske ekspansion og danne grundlag for yderligere analyse.

Amerikansk ekspansion i tal

Anskuer man den territoriale ekspansion rent kvantitativt, er der ting som springer i øjnene. Før det første skete ekspansionen i 1800-tallet øjensynligt i ryk, hvor store landområder blev erhvervet på én gang. For det andet steg befolkningstætheden markant i løbet af århundredet, dvs. den territoriale udvidelse blev langt overgået af befolkningstilvæksten. Tabel 1 viser udviklingen i de tre nøgletal for det 19. århundrede.

Købet af Louisiana fra Frankrig i 1803 medførte næsten en fordobling af USA's areal. Imellem 1810 og 1820 var det annektering af West Florida og East Florida der hovedsageligt medførte en forøgelse af arealet. Texas og en del af det nuværende New Mexico blev annekteret efter en krig med Mexico i 1840'erne, ligesom Californien, Utah og Oregon-territoriet kom til i samme årti.²³ Det sidste store ryk kom med købet af Alaska i 1867. Selvom ekspansionen var præget af enkeltstående, store, erhvervelser blev der også indgået en række traktater med europæiske magter omkring grænsedragning, men de heraf berørte områder var – i amerikansk målestok – små.

Tabel 1:

²¹ George C. Herring: *From Colony to Superpower – U.S. Foreign Relations since 1776*, Oxford 2008.

²² Niels Thomsen: Nyere tendenser i amerikansk historiografi: Debatten om »konflikt« og »konsensus«, *Historisk Tidsskrift*, 1974, 13. bd, 1. rk, s. 342-363.

²³ Schmidt *Exceptionalism*, s. 482-483.

Befolkningstal, landareal og befolkningstæthed i USA 1800-1900.

Årstal	Befolkning	Landareal i kvadratmil	Befolkning per kvadratmil
1800	5.308.483	864.746	6,1
1810	7.239.881	1.681.828	4,3
1820	9.638.453	1.749.462	5,5
1830	12.866.020	1.749.462	7,4
1840	17.069.453	1.749.462	9,8
1850	23.191.876	2.940.042	7,9
1860	31.443.321	2.969.640	10,6
1870	38.558.371	3.540.705	10,9
1880	50.189.209	3.540.705	14,2
1890	62.979.766	3.540.705	17,8
1900	76.212.168	3.547.314	21,5

Kilde: US Census Bureau, lokaliseret d. 23. maj 2012 på <http://www.census.gov/prod/cen2000/phc3-us-pt1.pdf>, s. 2.

Tallene i Tabel 1 viser ikke hvor folk bosatte sig, men der skete en markant vestlig migration fra de østlige ankomsthavne, og en række af randstaterne oplevede en befolkningstilvækst der relativt overgik landet som helhed.²⁴

Ekspansion indtil borgerkrigen

I år 1800 var det meget konkrete bekymringer hos engelsktalende bosættere og regeringen, der satte et køb af Louisiana i gang. Spanien havde tilbageleveret Louisiana til Frankrig i en byttehandel og amerikanerne frygtede at New Orleans ville begynde at opkræve told som udskibningshavn for amerikanske landbrugsprodukter.²⁵ Robert R. Livingston beskriver i et brev til den daværende udenrigsminister Madison, hvordan forhandlingerne forløb: USA var alene interesseret i *the Floridas* og byen New Orleans og derfor var det tilstrækkeligt, hvis blot

²⁴ Harold Underwood Faulkner: *American Economic History*, 6. udg, New York 1949, s. 216.

²⁵ Thomas G. Paterson (red): *Major Problems in American Foreign Policy Volume 1: To 1914*, Lexington 1989, s. 109.

franskmændene flyttede sig til vest for Mississippi floden. Frankrig havde i stedet tilbudt dem at købe hele Louisiana-territoriet.²⁶

Ligesom købet af Louisiana var erhvervelsen af Florida tildels båret frem af en frygt for europæisk indblanding på det amerikanske kontinent. Madison, nu præsident, hørte rygter om en britisk overtagelse, og fik i januar 1811 en resolution vedtaget i Kongressen der sagde »[...] the United States [...] cannot, without serious inquietude, see any part of the said territory pass into the hands of any foreign power«. ²⁷ Perkins argumenterer for, at det kan ses som en forløber for Monroe-doktrinen, selvom resolutionen kun omhandlede ét specifikt område.²⁸ Grænsedragningen mellem Florida og USA var usikker og samtidigt var West Florida bosat af primært anglo-amerikanere, mens East Florida havde en overvejende spansk befolkning. Dette medførte en splittelse, hvor West Florida løsrev sig i september 1810 for en måned senere at blive annekteret af USA. East Florida forblev på spanske hænder, men skærmydsler i grænselandet, hvor seminole-indianere truede amerikanske interesser, gav USA en undskyldning for at engagere sig i området militært. Da amerikanerne nu stod i Florida, og da de samtidigt var bevidste om den svære spanske situation i Latinamerika, sad de med alle kortene på hånden i forhandlingen med Spanien.²⁹

Den sidste større territoriale udvidelse antebellum fandt sted efter en kort krig med Mexico og køb af Oregon-territoriet af briterne. Ligesom med West Florida var der i Texas sket en befolkningstilvækst af anglo-amerikanere, som følte sig undertrykt af en fjern spansk centralregering, hvilket medførte først løsrivelse og derefter inkorporation i USA.³⁰ Oregon havde haft begrænset interesse for både briter og amerikanere, men muligheden for samhandel med Kina efter Nankingtraktatens underskrivelse i 1842 og en markant amerikansk immigration til området fordrede at forholdene blev reguleret, hvilket skete ret uproblematisk da USA ikke ønskede en krig i nord sideløbende med

²⁶ Robert R. Livingston i et brev til James Madison april 1803. Brevet er gengivet i Paterson *Problems*, s. 112-114.

²⁷ Bradford Perkins: *The Cambridge History of American Foreign Relations Volume 1 – The Creation of a Republican Empire, 1776-1865*, Cambridge 1993, s. 152.

²⁸ Perkins *Creation*, *ibid.*

²⁹ Perkins *Creation*, s. 153-155.

³⁰ David C. Hendrickson: *Union, Nation, or Empire – The American debate over international relations 1789-1941*, Lawrence 2009, s. 165-172.

krigen mod Mexico og briterne havde nok at gøre med problemer i Irland og et anstrengt forhold til Frankrig.³¹

Dansk Vestindien

Når det gang på gang lykkedes USA at udvide sit territorium kan det undre at erhvervelsen af tre små øer og en række holme skulle vise sig umuligt at realisere. Det var ellers ikke ønsket ikke var tilstede. Tansill, den fortsat mest autoritative fremstilling af forhandlingerne, beskriver hvordan den ekspansionistiske udenrigsminister W. H. Seward gjorde det til en personlig mission at udvide USA's territorium.³² Det lykkedes i ét tilfælde, Alaska, men i alle andre slog det fejl.³³ Generelt har forskningen lænet sig op ad Tansill og beskrevet USA's interesse for baser i Caribbean som værende todelt: Dels havde øerne strategisk betydning for den amerikanske flåde,³⁴ dels frygtede man at de blev taget af andre europæiske magter.³⁵

Tansill beskriver det langstrakte forhandlingsforløb, hvor dels prisen, dels spørgsmålet om hvorvidt der skulle afholdes en folkeafstemning fik forløbet til at trække ud. Prisen var for Seward det mindste problem, for selvom to forskellige højtrangerede officerer estimerede øernes værdi til mellem tre og allerhøjst syv million dollars var Seward villig til at tilbyde 10 millioner.³⁶ Spørgsmålet om folkeafstemning, hvorvidt indbyggerne skulle spørges om de ønskede tilknytning til USA, lå den danske regering meget på sinde pga. det slesvigske spørgsmål. Imidlertid var øboernes holdning ikke noget der bekymrede Seward og han instruerede sin forhandler om at fortælle danskerne

³¹ Herring *Superpower*, s. 188-194.

³² Charles Callan Tansill: *The Purchase of the Danish West Indies*, New York 1968.

³³ Theodore Clarke Smith: Expansion after the Civil War, 1865-71, *Political Science Quarterly*, Vol. 16, No. 3 (Sep. 1901), s. 412-436.

³⁴ Et resumé af øernes anvendelighed som flådebase gives i Theodoor de Booy: The Virgin Islands of the United States, *Geographical Review*, Vol. 4, No. 5 (Nov. 1917), s. 359-373.

³⁵ Disse argumenter går igen i Isaac Dookhan: *A History of the Virgin Islands of the United States*, St. Thomas 1973, s. 248. En primærkildebaseret redegørelse, der dokumenterer hvorfra frygten for overtagelse af et andet europæisk land opstod, gives i Halvdan Koht: The Origin of Seward's Plan to Purchase the Danish West Indies, *The American Historical Review*, Vol. 50, No. 4 (Jul. 1945), s. 762-767.

³⁶ Tansill *Purchase*, s. 38-39 og 51-52.

»Consent of islands not necessary«. ³⁷ Der var ikke meget *empire by consent* over den udmelding.

Selvom Seward som udenrigsminister tegnede USA udadtil, er det næppe rimeligt at sætte lighedstegn mellem hans egen og nationens udenrigspolitiske vision på dette tidspunkt, hvilket også afspejlede sig i mængden af nederlag hans politik ultimativt kom til at lide. Dette var ikke et resultat af hverken manglende evner eller vilje hos Seward, men han var et bindeled imellem det præ- og postindustrielle USA og var dermed delvist fastholdt i traditionen med ekspansion som et rent territorielt-sammenhængende fænomen og fremtiden med ekspansion tegnet som økonomisk imperialisme og kolonisering. ³⁸

Der gives mange grunde til, at kongressen i sidste ende forhindrede erhvervelsen af Dansk Vestindien. Afhængigt af hvilket kongresmedlem man spørger skulle forklaringen findes i prisen, et ønske om vestvendt migration, et ønske om fokus på rekonstruktion efter borgerkrigen, en afgrundsdyb kløft mellem præsident Johnson og kongressen og modstand mod annektering af land der ikke var sammenhængende med staterne. ³⁹

De danske vestindiske øer var ikke de eneste områder i Caribbean, hvor USA havde svært ved at udbrede sit territorie. Cuba havde været i fokus allerede fra 1820'erne, hvor John Quincy Adams belærte spanierne om »political as well as physical gravitation« og den Dominikanske Republik blev også set som et oplagt område for USA at omfavne. Man måtte dog vente til lidt før århundredeskiftet henholdsvis første verdenskrig inden de to lande kom under USA's vinger. ⁴⁰ Men ikke kun øerne i Caribbean havde USA's interesse. Mod vest havde amerikanske plantageejere fået fodfæste på Hawaii, selvom de kæmpede med europæerne om jord på øerne. Siden den amerikanske borgerkrig havde en række både fejlslagne og succesfulde traktater påvirket forholdet mellem USA og Hawaii, men det mest interessante var her

³⁷ W. H. Seward i krypteret telegram til George H. Yeaman, gengivet i Tansill *Purchase*, s. 56.

³⁸ Walter LaFeber: *The Cambridge History of American Foreign Relations Volume 2 – The American Search for Opportunity, 1865-1913*, Cambridge 1993, s. 7-12 og Aïssatou Sy-Wonyu: The Purchase of the Virgin Islands: W. H. Seward's Vision of Economic Strategy in the Late 19th Century, *Cercles*, 5, 2005, s. 11-12.

³⁹ Dookhan *Virgin Islands*, s. 253-254. For uddybning se Tansill *Purchase*, s. 78-153.

⁴⁰ Eric Williams: *From Columbus to Castro – The History of the Caribbean 1492-1969*, London 1970, s. 408-418.

at selvom magthaverne på øerne ønskede at blive annekteret af USA, blev de afvist i første omgang.⁴¹

I slutningen af 1800-tallet blev der to gange foretaget sondringer for en amerikansk overtagelse af Dansk Vestindien, men indenrigspolitiske forhold forhindrede progression.⁴² Det syntes umuligt at sikre bred politisk opbakning i USA til en erhvervelse af øerne.

Teori og ideologi som forklaring for ekspansionen

Når man ser på de ovenstående kvantitative data og de forskellige forløb tegner der sig et mønster, der i nogen grad afspejler Fieldhouses periferiteori, som består af to imperialisme-niveauer.

Ved de succesfulde udvidelser var der i alle tilfælde tale om en ekspansion der fulgte i kølvandet på bosætning af anglo-amerikanere og deraf medfølgende grænsekonflikter, et fænomen Fieldhouse betegnede ”colonial sub-imperialism”,⁴³ en udløber af af Galbraiths ”turbulent frontier”.⁴⁴ Den høje befolkningstilvækst var også en medvirkende årsag til et pres for udvidelse af landet. Teorien halter delvist, da den amerikanske regering ofte var ganske hurtig til at udnytte spændinger i grænselandet til et offensivt træk, hvor Fieldhouse generelt betragter imperiets centrum som tøvende overfor enhver udvidelse. I tilfældet med Dansk Vestindien fandt der en stor handel sted med USA, men der var ikke tale om større bosætning af amerikanske *sub-imperialister* på øerne.

Den mere klassiske imperialisme kommer i Fieldhouses teori til udtryk, når der i imperiets periferi opstår et magttomrum, som oftest som konsekvens af en fremmed elites nedbrud.⁴⁵ Dette passer udmærket på både West og East Florida, hvor spanierne ikke kunne håndtere anglo-amerikanerne, og Louisiana, hvor den franske elite ikke havde ressourcerne til at beherske territoriet og Texas, hvor den mexicanske regering hverken kunne håndtere de engelsktalende tilflyttere eller beherske territoriet. Omvendt havde danskerne ret god kontrol med øerne i 1860'erne og hvis, som teorien foreskriver, hele målet med imperialisme er at sikre ro i sin periferi, så ville en erhvervelse af Dansk

⁴¹ LaFeber *Opportunity*, s. 91-95.

⁴² Ove Hornby: *Kolonierne i Vestindien*, København 1980, s. 337-343.

⁴³ Fieldhouse *Empire*, s. 80-81. For en udlægning af Louisianahandlen i tråd med dette, se Zinn *People's*, s. 125.

⁴⁴ John S. Galbraith: The ”Turbulent Frontier” as a Factor in British Expansion, *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 2, No. 2 (Jan. 1960), s. 150-168.

⁴⁵ For en opsummering, se Mommsen *Imperialismusteorien*, s. 84-86.

Vestindien blot medføre større uro pga. den tætte placering på andre vesteuropæiske magters besiddelser.⁴⁶

Endeligt må man overveje i hvor høj grad de territoriale udvidelser fandt legitimitet i myten om Manifest Destiny. Man kan naturligvis afvise at denne ideologi skulle være grundlaget for købet af Louisiana og annekteringen af Florida, da den blev formuleret efter disse begivenheder, men selvom italesættelsen først fandt sted efter disse begivenhederne, kunne *ideen* godt have dannet baggrund for beslutningerne, da den allerede var tilstede hos puritanerne i starten af 1600-tallet.⁴⁷ Det virker dog ikke til at være tilfældet, da begge disse udvidelser i høj grad synes at være resultatet af konkrete udfordringer, som blot blev løst forbløffende gunstigt for USA pga. omstændigheder i nogen grad udenfor deres kontrol. Selv krigen mod Mexico og annekteringen af Texas, Californien og Oregon i 1840erne kan næppe betragtes som en konsekvens af Manifest Destiny for, som Herring argumenterer, var Manifest Destiny primært demokraternes legitimering af allerede udførte handlinger.⁴⁸

Afslutningsvist må man konstatere, at Manifest Destiny heller ikke var baggrunden for USA's interesse i Dansk Vestindien. Seward så primært på øerne som en militær gevinst, og et argument om at USA ville bringe frihed stod svagt, al den stund at slaverne formelt var blevet frigivet i 1848. Det forhindrede dog ikke Seward i at italesætte den amerikanske frihed, og da danskerne under traktatforhandlinger i 1867 krævede at koncessioner og særrettigheder til bestemte grupper på øerne skulle bevares efter amerikansk overtagelse gjorde Seward det klart at ingen kunne behøve eller ønske »any higher or broader guaranties for the protection of life, liberty, and property than those which the Constitution of the United States affords equally and indiscriminately to all the States and the whole American people«. ⁴⁹

Konklusion

USA's ekspansion i 1800-tallet synes at have været kendetegnet ved store territoriale udvidelser i første del af århundredet, og en søgen efter egne ben i anden del. De markante ekspansioner fandt ofte sted

⁴⁶ Dette antydes i et brev den 23. november 1887 fra senator J. W. Patterson til E. L. Pierce (som skrev en biografi om Charles Sumner, formanden for den senatskomité der afviste købet) gengivet i Tansill *Purchase*, s. 144-145.

⁴⁷ Schmidt *Exceptionalism*, s. 481.

⁴⁸ Herring *Superpower*, s. 180.

⁴⁹ Tansill *Purchase*, s. 88.

efter at der var opstået konkrete problemer i periferien og pga. de observerede magttomrum kunne man annektere store landområder.

USA's ekspansion i 1800-tallet passer godt ind i Fieldhouses periferi-imperialismeteor. Bosættelse af *sub-imperialists* i periferien medførte konflikter med nabomagter, hvilket fik den amerikanske centralregering til at udvide sin territorium med henblik på at sikre »ro og orden«. At USA's regering ofte fik mere end ventet, pga. svage europæiske modstandere, kan umiddelbart bruges som en indvending imod denne teori som forklaring da metropolis burde være tøvende overfor enhver udvidelse. Omvendt må man også være realistisk og acceptere, at når statsmændene så muligheden for at udvide territoriet, så var det vel ganske oplagt at gribe den – især når det kunne ske uden større tab af blod, penge eller prestige.

Andre imperialismeteorier tjener ikke som særlig kvalificerede forklaringer på USA's tidlige ekspansion. Det marxistiske fokus på økonomien og *under-consumption* som en forklaring der nødvendiggør imperialismen kan ikke forklare ekspansionen al den stund, at der langt op i 1800-tallet slet ikke havde foregået den indenrigske kapitalakkumulation som Hobson og Lenin foreskrev som en forudsætning. Selvom USA i høj grad øgede produktionen efter 1870 og således kunne skaffe kapital til landet vha. eksport, så var situationen i 1914 stadigvæk at europæere havde kapital svarende til cirka 7 mia. dollars placeret i landet som investering.⁵⁰ Amerikansk kapitalakkumulation var ikke årsag til den amerikanske imperialismen i 1800-tallet.

Myten om Manifest Destiny går meget fint sammen med objektivistisk imperialismeteor. Selvom objektivisterne er ligeså deterministiske som marxisterne, så er »die apologetische Grundtendenz dieser Analyse [...] unübersehbar«.⁵¹ Både myte og teori er primært efterrationaliseringer, som har været anvendt politisk – både historisk og nutidigt.

Med ovennævnte forhold i mente synes det nærmest åbenlyst, at Swards forsøg på at erhverve Dansk Vestindien skulle slå fejl. Selvom man har forsøgt at forklare det som økonomisk imperialismen, så viser litteraturen at det næsten udelukkende var militærstrategiske overvejelser der lå bag USA's interesse – og så Swards personlige ambition. Som vist stod han ikke alene med ønsket om at ekspandere ud over fastlandet, men gentagne forsøg i slutningen af århundredet blev mødt med en opposition af forskellig art. De første mange fejlslagne forsøg på ekspansion i Caribbean går fint i spænd med Fieldhouses teori:

⁵⁰ Faulkner *Economic*, s. 565.

⁵¹ Mommsen *Imperialismustheorien*, s. 63.

Så længe de europæiske magter stræbte at bevare en stærk tilstedeværelse i området, ville enhver amerikansk udvidelse i den retning i højere grad medføre mere spænding fremfor ro i periferien.

Selvom Fieldhouse havde Afrika som studieobjekt i formuleringen af sin teori, er det bemærkelsesværdigt i hvor høj grad USA's ekspansion i 1800-tallet også passer ind i teorien. Ligesom i Afrika fandt den amerikanske ekspansion primært sted ved forhandlinger og krig med og mod andre »civiliserede« stater og de indfødte både i Afrika og i Nordamerika var parenteser som blev håndteret efterfølgende. Så hvis man betegner den europæiske ekspansion og kolonisering af Afrika som *imperialistisk*, må samme betegnelse finde anvendelse på den amerikanske ekspansion.

SUMMARY

American expansion in the 19th century with Danish West Indies as primary case

This paper examines the character of American expansion in the 19th century, and how the expansion fit within general theories of imperialism. Furthermore it is investigated why three small islands and a number of inlets, the Danish West Indies, did not come under American rule, despite several well-orchestrated attempts. The main thesis of the paper is, that the American behavior in foreign relations can be considered *imperialistic*, but expansion into the Caribbean was denied due to the nature of the American imperialism in the period.

After listing a number of general theories of imperialism the paper singles out two theories, which have repeatedly been utilized in explaining the American behavior: The classic Marxist theory of capital accumulation and under-consumption as well as the objectivist theory. In addition to these theories, the author includes the peripheral theory of imperialism by D. K. Fieldhouse. After a broad historiographical overview and methodic considerations, the paper continues with the unraveling of the successful antebellum American expansion from a both quantitative and qualitative perspective. The problems of expansion after the Civil War is explained afterwards, followed by an analysis combining the empirical knowledge with the ideological justification (Manifest Destiny) and the theory of imperialism expressed by Fieldhouse.

The paper concludes, that both Marxist and objectivist theories of imperialism fail to explain the American expansion in the 19th century.

On the other hand, the peripheral theory of imperialism matches the empirical evidence remarkably well, and this in turn explains why forays into the Caribbean did not succeed at the time. Finally, the paper concludes that if the European activities in Africa are considered *imperialistic*, the same label applies to the American activities.